

॥ ३८ ॥ विनायकोविधिराज वैमातुरगणाधिपः ॥ अप्येकदंतहेरं वलं वोदरग
 जाननाः ॥ ३९ ॥ कार्तिकेयो महासेनः शरजन्मा वधजननः ॥ पार्वतीनन्दनः
 रुः सेनानी रत्निभर्गुहः ॥ ४० ॥ बाहुलेयस्तारकजिह्वाशखः शिखिवाहनः ॥ य
 तामातुरः शक्तिधरः कुमारः कौंचदारणाः ॥ ४१ ॥ इन्द्रो मरुत्वान्मघवा विडौजाः
 पाकशासनः ॥ द्रुपदप्रवाः शुनाशीरः ॥ सुहृत्तः सुहृदः ॥ ४२ ॥ जिह्मर्लेख्यभः श

मं. को.
६

कः शतमन्यां वृत्तिः ॥ ४३ ॥ मन्त्राभागावृत्तिः ॥ ४४ ॥ वान्तो
वृत्तिः ॥ ४५ ॥ मन्त्रावृत्तिः ॥ ४६ ॥ शचीपतिः ॥ ४७ ॥ जम्भामेदीहारेहयः ॥ ४८ ॥ स्वारासनमुचिन्
॥ ४९ ॥ मन्त्रावृत्तिः ॥ ५० ॥ आम्बरादलः ॥ ५१ ॥ मन्त्रावृत्तिः ॥ ५२ ॥
मन्त्रावृत्तिः ॥ ५३ ॥ मन्त्रावृत्तिः ॥ ५४ ॥ मन्त्रावृत्तिः ॥ ५५ ॥ मन्त्रावृत्तिः ॥ ५६ ॥
मन्त्रावृत्तिः ॥ ५७ ॥ मन्त्रावृत्तिः ॥ ५८ ॥ मन्त्रावृत्तिः ॥ ५९ ॥ मन्त्रावृत्तिः ॥ ६० ॥

कशासनिः। ऐरावतोभ्रमातकैरावगाभ्रमुवह्वभाः ४७ इतिनीवञ्चम
स्त्रीस्यात्कलिसंभितुरंयकिः। शतकोटिःस्वरुःशंवेदंष्टोतिरशनिर्दयोः ४८
व्योमयानंविमानोस्त्रीनारदाद्याःसुरवयः। स्यात्सुवर्माद्वसभापियूयममृ
तंसुधाः ४९ मंदाकिनीविषरुंगास्वर्नदीसुरदीर्घिका मेरुःसुमेरुर्हेमाद्रिर
त्नसानुःसुरालयः ५० पंचैतेदेवतारवोमंदारःप्राजितकः संतानःकल्पवृ

विष्णु
७

क्षश्चपुंसिवाहरिचंदनम् ५१ सनत्कुमारोवेधात्रःस्वर्वे जावश्चिनीमुनी
नामत्यावश्चिनौदस्वावाश्चिनेयोचतापुमौ ५२ स्त्रियावहुवप्सरसःस्वर्वे
श्याडुर्वशीमुखाः ललाहहश्चैवमायागंधर्वास्त्रिदिवौकसां ५३ अग्निर्वै
श्वानरोवह्निर्वीतिशोचोधनंजयः कपोःशोनिर्चलनोनातवेदास्तनूतपात
५४ वीर्हःशुक्लाहलवर्माशोचिरेताडयधुनः आश्रयाशोदहोचः

रामः
७

कृशानुःपावकोमलः ॥ ५५ ॥ रोहिताश्वोवायुसखः शिखावानाशुशुक्षणिः
॥ हिरण्यरेताहुतभुग्दहनोहव्यवाहनः ॥ ५६ ॥ सप्तार्चिर्दमुनाः शुक्राश्चि
त्रभानुर्विभावसुः ॥ शुचिरपि तमोर्वस्तुवाडवोवडवानलः ॥ ५७ ॥ वह्ने
र्दयोर्ज्वालकीलावर्चिर्हेतिः शिखास्त्रियां ॥ त्रिषु स्फुलिङ्गो ग्निकृशाः संतापः
संज्वरः समौ ॥ ५८ ॥ धर्मराजः पितृयतिः समवर्ती परेतर्गा ॥ कृतांतो यमुना

॥ अ. को. ॥
॥ ८ ॥

भ्राताशमनोयमराड्यमः ॥ ५९ ॥ कालोदंडधरः श्राद्धदेवो वैवस्वतोतकः
राक्षसः कौरायः क्रव्यात्क्रव्यादो स्वप आशरः ॥ ६० ॥ रात्रिचरो रात्रिचरः
कर्दुरो निकथात्मजः ॥ यातुधानः पुराणजनो नैऋतो यातुरक्षसी ॥ ६१ ॥
प्रचेतावरुणः पाशोपादसां पतिरप्यतिः ॥ श्वसनः स्पर्शनो वायुर्मातरिश्वा
मदागतिः ॥ ६२ ॥ पृथदश्वो गंधवहो गंधवाहानित्वाशुगाः ॥ समीरमारुत

॥ रामः ॥
॥ ८ ॥

मरुज्जगत्प्राणसमीरणाः॥ ६३॥ नभस्वद्धातुपवनपवमानप्रभंजनाः
प्राणोपातसमानश्चोदानव्यानौचवायवः॥ ६४॥ शरीरस्थाइमेरंहस्तर
सीतुरयस्यदः॥ जवोथशीघ्रंत्वरितंलघुक्षिप्रमण्डुतं॥ ६५॥ सत्वरंचपलं
तूर्गामविलंबितमाशुच॥ मततेनारताश्रान्तसंतताविरतानिशं॥ ६६॥
नित्यानवरताजस्वमप्यथातिशयोभरः॥ अतिवेलभृशात्पार्थातिमात्रोक्त

अ.को.

९॥

दनिर्भरं ॥ ६७ ॥ तीव्रैकांतनितांतानिगाढवाढदढानिच ॥ क्लीवेशीघ्राद्य
सत्तेस्यात्रिष्वेषांभेद्यगामियत् ॥ ६८ ॥ मनुष्यधर्माधनदोराजराजोधनाधि
पः ॥ कुवेरस्त्रां वकसखोयक्षराट्गृह्यकेश्वरः ॥ ६९ ॥ किन्नरेशो वैश्रवणाः पौ
लस्त्योनरवाहनः ॥ यक्षैकपिंगीलविलश्रीदपुसपजनेश्वरः ॥ ७० ॥ अस्यो
यानंचैत्रार्थं पुत्रतुलनलकृवरः ॥ कैलाशस्थानमलकापूर्विमाननुपुष्य

॥ रामः ॥

॥ ९ ॥

कं॥ ७१॥ निधिर्नाशेवधिर्भेदाः पद्मशंखादयो निधेः॥ स्यात्किञ्चरः किं पु
रुषस्तुरंगवदनो मयुः॥ ७२॥ महापद्मश्च पद्मश्च शंखो मकरकच्छपौ॥ सुकन्द
कन्दनीलाश्च सर्वश्च निधयो नव॥ ७३॥ ॥ इति स्वर्गवर्गः॥ ॥ द्यौर्दिवौ दक्षि
णामध्वं व्योम पुष्करमंवरं॥ नभोऽन्तरिक्षं गगनमनन्तं सुरवर्त्मखं॥ १॥ विष्वदिषु
पदं वातुः पुंस्याकासविहासी॥ ॥ इति व्योमवर्गः॥ ॥ दिशस्तुककुम्भः का
य

अ. को.

॥ १० ॥

मृगशिराश्चरितश्चतः॥ प्राच्यवाचीप्रतीच्यस्ताः पूर्वदक्षिणपश्चिमाः॥ १
उत्तरादिगुदीचीस्यादिश्यनुविमुदिस्रवे॥ इन्द्रोवह्निःपितृपतिर्नैऋतोवरु
णोमरुतः॥ २॥ कुवेरर्शःपतयःपूर्वादीनांदिशाक्रमात्॥ रविःशुक्रोमही
सूनुःसर्भीनुर्भीनुजोविधुः॥ ३॥ बुधोवहस्पतिश्चेतिदिशामाशास्तथाग्रहः
॥ सेरावजःपुराशीकोवामनःकुसुदोजनः॥ ४॥ सुप्रदंतःसार्वभौमःसुप्रतीका

रामः

१०

श्वदिगाजाः॥ करिणोपभुक्पिलार्पिङ्गलानुपमाः क्रमात्॥ ५॥ ताप्रक
र्त्ताशुभ्रदंतीचांगनाचांजनावती॥ लीवम्पयंत्वपदिशंदिशोर्मध्येवि
दिगस्त्रियां॥ ६॥ अभ्यंतरंतं तालं चक्रवालं तुमंडलं॥ अभ्रं मेघो वारिवा
हस्तनयितुर्वलाहकः॥ ७॥ धाराधरो जलधरस्तडित्वान्चारिदो मुखभृत्॥
घनजीमूतमुदिरज्जुमुग्धूमयोनयः॥ ८॥ कादं विनिमिघमालात्रिषु मेघ

अ. को.

॥ ११ ॥

भवेधिगम् ॥ सनितंगजितं मेघनिर्घोषेरसितादिच ॥ ९ ॥ शम्पाशत
हृद्यहादीन्येरावत्यक्षरायभा ॥ तडित्तोर्दाभनीविद्युच्चंचलाचपला
अपि ॥ १० ॥ स्फूर्जधुर्वज्रनिर्घोसेमेघज्योतिरिरिमदः ॥ इन्द्रायुधंशक्र
धनुस्तदेवञ्जुरोहितं ॥ ११ ॥ वृष्टिर्वर्षतविधातेवशाहवग्रहोसमौ
॥ धारासंपातआसारः शीकोरेन्दुकाणास्ततः ॥ १२ ॥ ॥ वर्षोपलस्त

॥ शमः ॥

॥ ११ ॥

करकामे घट्टनेहिदुर्दिनम् ॥ अंतर्माव्यवधापुंसित्वंतर्द्धिरपवारणं ॥ १३ ॥
अपिधानतिरोधानपिधानछादनानिच ॥ हिमांशुश्चन्द्रमाश्चन्द्रशंखः कुमु
दवांधवः ॥ १४ ॥ विधुः शुभांशुः शुभांशुरोषधीशो निशापतिः ॥ अञ्जो जैवा
तृकः सोमो ग्लौर्मृगांकः कलानिधिः ॥ १५ ॥ विजराजः शशधरो नक्षत्रेशः
क्षणाकरः ॥ कलातुषोडशो भागो विंशो ह्येकमंडलं त्रिषु ॥ १६ ॥ भित्तंशकल

॥ अ. को. ॥
॥ १२ ॥

खंडेवापुंस्पर्द्धेर्द्धंममशके ॥ वंदिकाकौमुदीज्योत्स्नाप्रसादस्तुप्रसन्नता
॥ १७ ॥ कलंकांकौलाद्धनंचचिह्नंलक्ष्मचलक्षणां ॥ पुष्पमापरमाशो
भाशोभाकांतिर्युतिश्चविः ॥ १८ ॥ अवश्यायस्तुनीहारस्तुयारस्तुहिनं
हिमं ॥ प्रालेयंमिहिकाचाथहिमानीहिमसंहतिः ॥ १९ ॥ शीतंगुणोत्तद्वदर्थः
सुवामःशिशिरोजडः ॥ तुयारःशीतलःशीतोहिमःसप्तान्यलिंगकाः ॥ २० ॥

॥ गमः ॥
॥ १२ ॥

सूरसूर्यार्धमादिपञ्चदशात्मदिवाकराः॥ भास्कराहस्कारवृद्धप्रभाकरवि
भाकराः॥ २९॥ भास्वदि ४ स्वत्सप्ताश्वहरिदश्वोष्मरश्मयः॥ विकर्तनाकर्मा
र्त्तगडमिहिरारुणपूषराः॥ ३०॥ युग्मरास्तराणि भिन्नश्चित्रभानुर्विरोचनः
विभाज्यगुर्ग्रहपतिस्त्रिधापतिरहर्षतिः॥ ३१॥ भानुर्हंसःसरस्वांशुस्तपनः
सवितारविः॥ माठरःपिंगलोदंडश्चंडांशोःपारिपार्श्विकाः॥ ३२॥ सरसूतोस्तो

ॐ को
१४

काश्यापिगं गयः ॥ परिवेषसुपरिधिरुपसूर्यकमंडले ॥ ३३ ॥ कि
रणास्वमयूरवांशुगभा ॥ वृक्षगिरश्मयः ॥ भातुः करोमरीचिः स्वापुंसयोदीधि
तिःस्विपां ॥ ३४ ॥ सुःप्रभातस्तुतिस्तिज्ञभा ॥ कतिद्युतिदीप्तयः ॥ रोचिःशोचि
रभेत्कीवप्रकाशोमोमभातयः ॥ ३५ ॥ कोलंकवोलेमंदोलेकदुलेविशुतधति
॥ संताशांस्वरांतमनागतलामरीचिना ॥ ३६ ॥ ॥ तिरस्वर्गः ॥ ॥ काली

॥ एमः ॥
॥ १४ ॥

होराहुयस्तेत्विन्दौचपूष्णिच॥९॥ सोपप्लवोपरक्तौघावगुपातउपाहितः
॥ एकयोक्त्यापुष्पवन्नौदिवाकरनिशाकरौ॥१०॥ अष्टादशनिमेषास्तुका
ष्टात्रिंशत्तुताःकलाः॥ तास्तुत्रिंशत्क्षरास्तेतुसुहूर्तोद्वादशास्त्रियां॥११॥
तेतुत्रिंशदहोरात्रःपक्षस्तेदशपंचच॥ पक्षौपूर्वोपरौशुक्लकृष्णौमासस्तुता
बुभौ॥१२॥ द्यौर्द्यौर्माघादिमासौस्पादतुस्तेरयनंत्रिभिः॥ अयनेक्षेत्रातिरुदग्द

अ. को.
१६

शिरार्कस्पवत्सरः ॥ १३ ॥ समरात्रिंदिवेकालेविषुवद्विषुवंचतत् ॥ पुष्ययु
क्तापौर्णमासीपौष्यामासेतुयत्रसा ॥ १४ ॥ नात्रामपौषोमायायाश्चैवमेका
दशापरे ॥ मार्गशीर्षेसहामार्गभायहायशिकश्वसः ॥ १५ ॥ पौषेतेयसहस्यौक्षौ
तयामाद्येथफाल्गुने ॥ स्यात्तपस्यःफाल्गुनिकःस्याच्चैत्रेचैत्रिकोमधुः ॥ १६ ॥ वै
शाखेमाधवोराधोज्येष्ठेऽशुक्राशुचिस्त्वयं ॥ आवादेशावरोतुस्यान्नभाःश्राव

रामः
१६

गिकश्चमः॥१७॥ सुर्नभस्यः प्रोष्टपदभाडभाडपदाः समाः॥ स्यादाश्चि
नश्चोप्याश्चयुजोपि स्यात्तु कार्तिके॥१८॥ बाहुलोर्जो कार्तिकिको हेमं
तः शिशिरोस्त्रियां॥ वसन्ते पुष्यसमयः सुरभिर्ग्रीष्मदुष्प्रकः॥१९॥ नि
दाद्युत्सोपगमदुस्तदुष्मागमस्तपः॥ स्त्रियां प्राहृष्ट्रिद्यां भूम्नि वर्षा
अथ शरत्त्रियां॥२०॥ षड्भीजातवः पुंसि मार्गादीनां युगैः क्रमात्

अ.को.

१७

संवत्सरोवत्सरोव्योहयनोस्त्रीशरत्समाः २१ ॥ मासेन स्यादहोरात्रपैत्रोवर्षेण
दैवतः ॥ दैवेयुगसहस्रे देवास्तकल्योतुतौ नृणाम् ॥ २२ ॥ मन्वन्तरं तु दिव्यानां यु
गानामेकमप्ततिः ॥ संवर्तः प्रलयः कल्पः क्षयः कल्पांतश्च त्रि ॥ २३ ॥ अस्वी
पंकं पुमान्माप्सापापं किल्बिषकल्मषं ॥ कलुषं वृजिनैर्नोद्यमं होडुरितदुःक
तम् ॥ २४ ॥ स्याद्भर्ममस्त्रिपां पुण्यश्रेयसी सुकृतं हव्यः ॥ सुप्तीतिः प्रमदो हर्षः

रामः

१७

प्रमोदामोदसंमदाः॥ २५॥ स्याद्दानंदधुरानन्दशर्मशातसुखानिच॥ श्वःश्रे
यसंशिवंभडंकल्याणंमंगलंशुभम्॥ २६॥ भावुकंभविकंभवंकुशलं
क्षेममखियां॥ शस्तंचाथविषुडव्येपायंपुराणंसुखादिच॥ २७॥ मतस्त्रि
कामचर्चिकाप्रकाशमुद्धतत्वज्ञो॥ प्रशस्तवाचकान्पमून्ययशुभावहोवि
धिः॥ २८॥ दैवंदिष्टंभागधेयंभाग्यंस्त्रीनियतिर्विधिः॥ हेतुर्नाकारणंवीजंनि

अ. को.
॥ १८ ॥

दानंत्वादिकारणं ॥ २९ ॥ क्षेत्रज्ञात्मपुरुषः प्रधानं प्रकृतिः स्त्रियां ॥ विशेषः
कालिको वस्थागुणाः सत्त्वरजस्तमः ॥ ३० ॥ जनुर्जननजन्मानि जनिरुत्पत्ति
रुद्धवः ॥ प्राणी तु चेत्तनो जन्मी जनुर्जन्यु शरीरिणः ॥ ३१ ॥ जातिर्जातं च सामा
न्यं व्यक्तिस्तु पृथगात्मता ॥ चित्तं तु चेत्तौ हृदयं स्वातंत्र्यं हन्मानसं मनः ॥ ३२ ॥
इति कालवर्गः ॥ बुद्धिर्मनीषाधियोगाधीः प्रज्ञाशेषुधीमतिः ॥ प्रेक्षोपल

एवः
॥ १८ ॥

ध्विश्चित्संवित्प्रतिपञ्चप्रिचेतनाः॥ १॥ धीर्धारणावतीमेधामंकल्पःकर्म
मानसं॥ चिन्ताभोगोमनस्कारश्चर्चासंख्याविचारणा॥ २॥ अध्याहारस्तर्कड
होविचिकित्सातुसंशयः॥ संदेहद्वयपरोचाथसमौनिर्णायनिश्चयौ॥ ३॥ मि
थ्यादृष्टिर्नास्तिकताव्यापादोदोहचिन्ननं॥ समौसिद्धान्तराद्धान्तौभांतिर्मिथ्या
मतिर्धर्मः॥ ४॥ संविदागूःप्रतिज्ञानंनियमाश्रवसंश्रवाः॥ अंगीकाराभ्युप

अ. को.
१९

गमप्रतिश्रवसमाधयः ५ मोक्षेधीर्ज्ञानमन्यत्रविज्ञानंशिल्पशास्त्रयोः
मुक्तिः केवल्यनिर्वाणश्रेयोनिश्रेयसागुतं ६ मोक्षोपवर्गाथाज्ञान
मविद्याहंमतिःस्त्रियां रूपंशब्दोर्गंधरसस्पर्शाश्रविषयाभमी ७ गोत्व
राहंद्रियार्थाश्चमृषीकंविषयेंद्रियं कर्मेंद्रियन्नुपायादिमनोनेत्रादिधी
न्द्रियं ८ तुवरसुकषायोस्त्रीमधुरोलवणाःकटुः तिक्तोस्तश्चरसाःपुंसित

रामः
१९

कौतुहलमिति

ब्राह्मीतुभारतीभाषागीर्वाण्वारणीसरस्वती॥ व्याहारउक्तिर्लपितंभाषितं
वचनंवचः॥१॥ अपभ्रंशोपशब्दः स्याच्छास्त्रेशब्दस्तुवाचकः॥ तिङ्शुबन्त
योवाक्यक्रियावाकारकान्विता॥२॥ श्रुतिःस्वीवेदआम्नायस्वयीधर्मस्तुत
द्विधिः॥ स्त्रियामृक्तामयजुषीशतिवेदास्त्रयस्वयी॥३॥ शिक्षेत्पादिश्रुतेरं
गमोंक...मी॥ इतिहासःपुरावृत्तउदात्ताद्यास्त्रयःस्वराः॥४॥ अन्ति

क्षिदं ३ ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥
पार्थशास्त्रयोः ॥ आख्यायिकोपलक्षार्थाप्रारण्यंचलक्षणां
॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥
पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥ पर्व ॥ ५ ॥
संग्रहः ॥ ६ ॥ समस्यानुसमासार्थाकिंवदंतिजनश्रुतिः ॥ वाताप्रवृत्तिर्दत्तांतड्डं
तः स्यादथाहुयः ॥ ७ ॥ आख्यायिके अभिधानं च नामधेयं च नाम च ॥ इति शास्त्रात्
हानसंरुतिर्वहुभिः कृता ॥ ८ ॥ विवाहो व्यवहारः स्यादुपन्यासस्तुवास्तुखं ॥ उपोहा

रूपः ॥
२९ ॥

तउदाहारः शपनं शपथः पुमान् ॥ ९ ॥ प्रह्मो नु योगः पृच्छा च प्रतिवाक्योत्तरे स
मे ॥ मिथ्याभियोगो भ्रातृव्यनमथ मिथ्याभि संशानम् ॥ १० ॥ अभिशापः प्र
णादस्तु शब्दः स्यादनुरागजः ॥ यज्ञः कीर्तिः समः ज्ञा चस्तवः सो वं नुतिः स्तुतिः ॥ ११ ॥
आसेडितं द्विस्त्रिरुक्तमुच्चैर्घुष्टुचुघो व्याम ॥ काकः स्त्रियां विकारो यः शोकभी
त्यादिभिर्ध्वने ॥ १२ ॥ अवर्णाक्षेपनिर्वादपरिवारापवादवत् ॥ उपक्रोशोजुगुप्सा

अ. को.
२२

चक्रत्सानिंदत्त ॥ १३ ॥ पारुष्यमतिवाहः स्याद्वर्त्तनंत्यपकारणीः यः
सनिंदउपकारणीः यः सनिंदउपात्तं सत्तत्र स्यात्परिभाषणां ॥ १४ ॥ तत्र त्वा
क्षारणायः स्यादाक्रोशो मैथुनं प्रति ॥ स्यादाभाषणमालापः प्रलापीनर्थ
कंवचः ॥ १५ ॥ अनुलापो मुहुर्भाषा विलापः परिदेवनम् ॥ विप्रलापो विरोधो
क्तिः संलापो भाषणां मिथः ॥ १६ ॥ सुप्रलापः सुवचनमपलापस्तु निहृवः

रामः
२२

सन्देशवागवाचिकं स्याद्वाग्भेदास्तु त्रिषूतरे ॥ १० ॥ रुशतीवाग कल्याणी स्या
त्कल्यातु शुभात्मिका ॥ अन्वर्थमधुरं शांतं संगतं हृदयंगमं ॥ ११ ॥ निधुरं प
रुषं ग्राम्यमश्लीलं सुनृतं प्रिये ॥ सत्येथमंकुलक्लिष्टे परस्परपराहते ॥ १२ ॥
लुप्तवर्णापदं गस्तं निरस्तं चरितोदितं ॥ अंकुतं सनिष्ठीवमवक्रं स्यादनर्थकं
२० ॥ अनक्षरमवाच्यं स्यादाहंतं तु मृगार्थकं ॥ साह्युठनं तु सोऽप्यासंमर्शितं र

अ. को.
२३

तिकृजितं २१ ॥ अथस्मिष्टमविस्पष्टं वितथं त्वनृतं वचः ॥ सत्यं तथ्यमृतं स
म्पगमूनित्रिषुतद्वति २२ ॥ शब्देनिनादनिनदध्वनिध्वानरवस्वनाः ॥ स्वाननि
र्घोषनिद्रादनादनिस्वाननिस्वनाः २३ ॥ आरवागवसंरावविरावाअथमर्मरः
स्वनितेवस्वपराणांभूयणानांतुसिंजितं २४ ॥ निक्कारोनिक्कराःकाराःक
राःकरानमित्यपि ॥ वीराणायाःकशिनेशदेःप्रकाराप्रकरणादयः २५ ॥ को

रामः
२३

लाहलः कल कलस्तिरश्वांसितं रत ॥ स्त्री प्रतिश्रुत्यति ध्वाने गीतं गानमि
मेसमे ॥ २६ ॥ ॥ इति शब्दादिवर्गः ॥ ॥ निषादर्वभगांधारखड्गमध्यमधैव
ताः ॥ पंचमश्चेत्यमी सप्ततंत्री कंठोत्थिताः स्वराः ॥ १ ॥ का कली तु कले सस्मे
धनौ तु मधुरा स्फुरे ॥ कलो मंडस्तु गंभीरतारोत्पुचैस्त्रयस्त्रिषु ॥ २ ॥ समन्त्रि
तलयस्त्वेकतालो वीरागतुवल्लकी ॥ विपंची सा तु तंत्रीभिः सप्तभिः परिवा

अ. को.
॥ २४ ॥

दिनी ॥ ३ ॥ ततं वीणादिकं वाद्यमानद्वं सुरजादिकं ॥ वंश्यादिकं तथुधिरं कांश्यताला
दिकं घनं ॥ ४ ॥ चतुर्विधमिदं वाद्यं वादित्रातो यनामकं ॥ मृदंगा सुरजाभेदास्त्वस्या
लिङ्गोर्द्धकास्त्रयः ॥ ५ ॥ स्याद्यशः पर होठ क्ता भेरी स्त्री डंडुभिः पुमान् ॥ आनकः पठ
हो स्त्री स्यात्कोणा वीणादिवादनं ॥ ६ ॥ वीणादंडः प्रवालः स्यात्क्रुमस्तुप्रसे
वकः ॥ कोलंवकस्तुकायो स्यादुपहो निवंधनं ॥ ७ ॥ वाद्यप्रभेदाऽमरुतः डिंडि

रामः
॥ २४ ॥

ममरुगः॥ मर्दलः परावोन्मेषनर्तकीलासिके समे॥ ८॥ विलंबितं द्रुतं मध्यं
तत्त्वमोघो घनं क्रमात्॥ तालः कालक्रियामानंलयः साम्यमथास्थिराम्॥ ९॥
तांडवं नटनं नाट्यं लास्यं नृत्यं च नर्तने॥ तौर्यत्रिकं नृत्यगीतवाद्यनाद्यमिदं त्रयं
॥ १०॥ भ्रुकुंसश्च भ्रुकुंसश्च भ्रुकुंसश्चेति नर्तकः॥ स्त्रीवेषधारी पुरुषो नाद्योक्तौ
गणिकाञ्जुका॥ ११॥ भगिनीपतिरावुतोभावो विद्यानथावुकः॥ जनको युवराज

अ. को.
॥ २५ ॥

सुकुमारोमूर्तदरकः ॥ १२ ॥ राजाभदरकोदेवस्तत्सुताभर्तदारिका ॥ देवी
कृताभिषेकायामितराशुतुभदिनी ॥ १३ ॥ अबुसरापमवध्योक्तौराजशपालकु
राष्ट्रियः ॥ अंवामाताथवालास्यादासरायस्तुमारियः ॥ १४ ॥ अंतिकाभगिनीज्ये
ष्ठानिष्ठानिर्वहरोसमे ॥ हरोऽहंजेहलाहानेनीचांचेटींमखीप्रति ॥ १५ ॥ अंगह
रौगविक्षेपोव्यंजकाभिनयौसमौ ॥ निर्वृतेत्वंगसत्वाभ्यांदेविष्ठांगिकसात्वि

॥ रामः ॥
॥ २५ ॥

कै॥ १६॥ शृंगारवीरकरुणादुतहास्यभयानकाः॥ वीभत्सरौद्रौचरसाः शृंगारः
शुचिरुज्ज्वलः॥ १७॥ उत्साहवर्धनोवीरः कारुण्यं करुणा घृणा॥ कृपा दया
नुकंपा स्यादनुक्रोशोऽप्यथोहसः॥ १८॥ हासो हास्यं च वीभत्सं विकृतं त्रिष्विदं
दयं॥ विस्मयोऽदुतमाश्चर्यं चित्रमप्यथ भैरवं॥ १९॥ दारुणं भीषणं भीष्मं घोरं
भीमं भयानकं॥ भयं करं प्रतिभयं रौद्रं तूष्णं ममीत्रिषु॥ २०॥ चतुर्दशदरवासौ

अ. को.
२६

भित्तिर्भाः साध्वसंभयं विकारोमानसोभावोनुभावोभावबोधकः ॥ २१ ॥
गर्वोभिमानोहंकारोमानश्चित्तसमुन्नतिः ॥ अनादरः परिभवः परिभाव
स्तिरस्त्रिया ॥ २२ ॥ शीटावमाननावज्ञाऽवहेलनमूसूक्ष्मराम् ॥ मंदाक्षं दृष्ट्वा
पालज्जाव्रीडसापन्नपान्तः ॥ २३ ॥ क्षांतिसित्तितिक्षाभिध्यानुपरस्यविषये
स्पृहा ॥ अक्षांतिरीर्ष्यास्त्यानुदोषारोपोगुरोश्चपि ॥ २४ ॥ वैरं विरोधो विद्वेषो

एषः
२६

प्रवृत्तिर्द्विजानां उदन्तः स्याद्यथा ह्ययः ॥ ७ ॥ आख्या हे अभिधान
 न्वनामधेय न्वनामव ॥ इति राकारणा ह्याने सं इतिर्वदुभिः कृ
 ता ॥ ८ ॥ विवादो व्यवहारः स्यादप्यन्यासस्तु वाङ्मुखम् ॥ उगो ह्या
 त उदाहारः शपनं शपथः पुमान् ॥ ९ ॥ प्रश्नो नुयोगः पृच्छा च प्र
 त्तिवाक्यो तरे समे ॥ मिथ्याभि योगो भ्याख्या नमथ मिथ्याभि शं

॥ अः प्रः ॥
॥ २७ ॥

सनम् ॥ १० ॥ अभिशपः प्रणादस्तु शब्दः स्मादनुरागजः ॥ यशः
कीर्तिः समश्चाचस्तवस्तोत्रं नुतिस्तुतिः ॥ ११ ॥ आश्रेडितं दिस्त्रि
क्तमुच्चैर्युष्टं तु घोषणाम् ॥ काकुस्त्रियां विकारैयः शोकभीत्या
दिभिर्ध्वनेः ॥ १२ ॥ अवर्णाक्षे प्रनिर्वादपरिवादापवादवत् ॥ उप
क्रोशो जुगुप्सा च कुत्सानिन्दा च गहरी ॥ १३ ॥ गारुष्यमतिवादः

॥ रामः ॥
॥ २७ ॥

का
स्वेदः स्यात्प्रलया नष्टता ॥ ३३ ॥ अवहित्थारगुप्तिः समौ संवेगसंभ्रमौ ॥ स्यादा
द्वुरितकं हासः सोत्थासः समनाक्लिप्तं ॥ ३४ ॥ मध्यमः स्याद्विहसितं रोमांचो रो
महर्षणां ॥ क्रंदितं रुदितं कुपंजं भस्त्रुविषुजं भणां ॥ ३५ ॥ विप्रलंभो विसंवादे
रिं गणां स्वलनं समे ॥ स्यान्निद्राशयनं स्वायः संवेश इत्यपि ॥ ३६ ॥ तंडीषमीला
भ्रुकुटीभ्रुकुटिभ्रुकुटिः स्त्रियां ॥ अदृष्टिः स्यादसौम्येक्षिा संसिद्धिप्रकृती त्विमे ॥ ३७ ॥

स्व प्रः

अ. को.
२८

स्वरूपं अस्य भावश्च निमग्नश्चाथ वेपथुः कपोथक्षणा उद्भवे मिह उद्भव उत्सवः
॥ ३८ ॥ इति नागवर्गः ॥ अधो भुवनपातालवलि समरसातलं नागलोको
थ कहरं सुषिरं विवरं विलं ॥ १ ॥ छिदं निर्व्यथ नरो करं ध्वं स्वध्वं वपाशुषिः गता वि
दौ भुवि स्वप्ने सरंधे शुषिरं विषु ॥ २ ॥ अंधकारोत्थि पांधांतं तमि संति मिरं तमः
ध्वां ते गाढं धतम संक्षीरो वतम संततः ॥ ३ ॥ विश्वस्तं तम संनागाः काडवेया

रामः
२८

गौरवगौरवाः॥१॥संहारःकालसूत्रंचेत्याद्याःसत्त्वास्तुनारकाः॥प्रेतावैत
रणीसिंधुःस्यादलक्ष्मीस्तुनिर्ऋतिः॥२॥विष्टिराजःकारणानुयातना
तीव्रवेदना॥पीडाबाधाव्यथादुःखमामनस्यप्रसूतिजम्॥३॥स्यात्कष्टं
ह्रुमाभीलंविशेषांभेद्यगामियत्॥॥इतिनरकवर्गः॥समुद्रोक्षिरकूपारःपा
शवारःसरित्पतिः॥उदन्वानुदधिःसिंधुःसरस्वान्मागरोरावः॥१॥एताकरोज

अ. पा.
३०

लनिधिर्यादः पतिरपां पतिः ॥ तस्य प्रभेदाः क्षीरोदोत्तवर्णोदस्तथापरे ॥ २ ॥ आ
पः स्त्रीभूम्नि वारि सलिलं कमलं जलं ॥ पयः कीलालममृतं जीवनं भुवनं
वनं ॥ ३ ॥ कबंधमुदकं पाथः पुष्करं सर्वतो मुखं ॥ अंभोर्गोक्षो ययानीयनीरक्षा
गंबुशं वरं ॥ ४ ॥ मेघपुष्पं घनरसस्त्रियुद्धे आप्यममयं ॥ भंगस्तरंगडमिर्वास्त्रि
यां वीचिरथोर्मिषु ॥ ५ ॥ महत्तूष्णो लक्ष्मो लोम्याश्च वर्तो भसो भ्रमः ॥ पृथ्वी विंदु

एयः
३०

चनौ

डिका ॥ १४ ॥ क्लीवेईनावंनावोईतीननौवैतिनुचिषु ॥ चिन्वागावात्प्रसन्ना
छः कलुषोन छ आविलः ॥ १५ ॥ निम्वंगभारंगंभीरमुत्तानंतद्विपर्यये ॥ अगाध
मनलस्पर्शकैवर्त्तदाशधीवरी ॥ १६ ॥ आनाय प्रेमिजालंसा करणसूत्रं पवित्रकं
मत्स्याधानीकुवेणीस्यादडिशं मत्स्यावधनं ॥ १७ ॥ पृथुंशपाहमामत्योमीनोवै
सारिणीं डजः ॥ विसारः शकुलीचाथगडकः शकुलार्भकः ॥ १८ ॥ सहस्रदंष्ट्रुः पाठी

अ. को.

३२

नडलूषीशिशुकःसंभो नललमीनश्चिलिचिमःप्रोष्ठीतुशफरीदयोः १९
शुडंडमत्स्यसंघातःपोताधानमथोरुयाः रोहितोमहुरःशालोराजीवःशकु
लत्तिमिः २० तिमिंगिलादयश्चाथयादंसिजलजंतवः तडेराःशिशुमा
रोडशंकवोमकरादयः २१ स्यात्कुलारःकर्कटकःकूर्मेकमठकछपो या
होवहारोनकरुक्कंभारोथमहीलता २२ गंडूपरःकिंचुलुकोनिहाकागोधि

एषः

३२

कासमे॥ रक्तपातुजलौकायां स्त्रियां भूस्त्रिजलौकसः॥ २३॥ सुक्तास्फोटः स्त्रि
यां भुक्तिः शंखः स्यात्कं वुरस्त्रियो॥ सुडशंखाः शंखनखाः शंबूकाजलभुक्तयः
॥ २४॥ भेके मंडूकवर्षाभूः शालूरस्रवद ईराः॥ शिलीगंडूपदीभेकी न्याभ्या
कमठी डलिः॥ २५॥ मडुरस्यपिथाभृंगा दुर्नामदीर्घकोषिका॥ जलाशयाज
लाधारस्तत्रागाधजलोद्दः॥ २६॥ आहाव सुनियानं स्यादुपकूपजलाशये

अ. को.
३३

पुंस्पेवंधुपहीकूपउदयानंतुपुंसिवा ॥ २४ ॥ नेमिधिकास्पवीनाहोमुखवंध
नमस्पयित् ॥ पुष्करिण्यांतुखातंस्यादखातंदेवखातकं ॥ २५ ॥ पत्राकरस्तङ्गा
स्त्रीकासारःसरसीसर्गवेसजःपल्वलंचाल्यसरोवापीतुदीर्घिका ॥ २६ ॥ खेयं
तुपरिखाधारस्त्वभसांयत्रधारणं ॥ स्यादालवालमावालमात्रापोथनदीसरित्
॥ ३० ॥ तरंगिराणोशैवलिनीतरिनीहृदिनीधुनी ॥ स्रोतस्वतीदीपवतीस्त्रवंतीनिस्त्रगा

रुनः
३३

पगा ॥ ३१ ॥ गंगाविष्णुपदीजन्तुतनयासुरनिम्नगा ॥ भागीरथीत्रियथगात्रिस्रो
ताभीष्मसरपि ॥ ३२ ॥ कालिंदीसूर्यतनयायमुनाशमनस्वसा ॥ करतोयासदा
नीरावाहुदामैतवाहिनी ॥ ३३ ॥ शतडुम्भुशुतुडिःस्याद्विपाशानुविपादस्त्रियां
रेवातुनर्मदासोमोद्भवामेकलकन्यका ॥ ३४ ॥ शोणोहिरस्यवाहुःस्याकुल्या
ल्याक्तत्रिमामरित् ॥ शरावतीवेनवतीचन्द्रभागासरस्वती ॥ ३५ ॥ कावेरीसरितो

अ. को.
३४

आश्वसंभेदःसिंधुसंगमः॥ दयोःप्रणालीपयसःपदव्याविषुत्तनरौ॥ ३६॥
देविकायांशारयांचभवेदाविकशारवौ॥ मीगंधिकंतुकल्हारंहृद्वकंरक्तसंध्य
कं॥ ३७॥ स्यादुत्पलंकुवलयमथनीलांबुजन्मच॥ इंदीवरंचनीलेस्मिन्नितेज
मुदकौरवे॥ ३८॥ शालूकमेयांकंदःस्याद्यारिपगीतुकुंभिका॥ जलनीलीतुंशेवा
लंशैवलोथकुमुदती॥ ३९॥ कुमुदिन्यांनलिन्यांतुविशिनीपमिनीमुख्या॥ बापुंसि

एम.
३४